

kennis-
aard is,
ede valk
fodskan-
nadi, zelf
t heeft.
pigt, dat
logie be-
ijk ze in
wel u
hrit put.

raat aan
Biester-
Hype-
breeder
heid be-
sea over-
g, en een
t, dat hij,
aans toe-
meer dan

lopaedie;
letiek; en
gedachte,
rate atre-
upen op-
erveld de
om voor
het beslis-
sche stu-

le kerken,
ogie, een
torie ach-
valve, wie
heilig erfi,
n, begin-
lerzoeken,
a dat ver-
voor den

de Heere
okken. Zij
en histori-

k terug tot
der Scho-

het voor-
de weten-
lijnen ont-
n oog voor
commun-
kracht en
ad geleid,
de ontwik-
Dialectiek,
werken in

aangegeven
deeltel heft
Kerk be-
vindt men
godleerde
mot van
ten spreek-

der Lihur-
oortgezette
kan van
het midden
niet weten,
en van de

ler Gerefor-
dt, Kecker-
ekenens ons
letiek Lihur-
rein aanwe-
heid verband
akken vast-
te ma-
Dialectiek
oen van de

de lijnen op
s ver in de
de Gerefor-

zig ter eener
ling, en ter
hertuiging

men bij de
d van den
e tekenen;
standigheid
maar tege-
retoria 200
a den maar,
aar waarde
g voor de
orie van de
den van de
stus.

moest hier
ndpunt in
ordt gege-
nis van de
beginnelen

or, dat de
ogeleeraar
voor onze

en met de
erlei eigen
man bren-
mens van
e met veel
stapel boe-
e, atterlijk
ijvend van

Dat is kunstig steenen op elkaar stape-
len, maar het is geen voortbouwen aan den
muur, die omhoog moet rijzen.

Op die manier gaat het rijkste talent ten-
slotte doelloos voorbij.

Wie daarentegen, zij het ook met niet
zoo prachtig schitterende gaven als Van
Oosterzee bezat, zijn eigen inzichten wat
lager, en de macht der historie wat hooger
schat, die werkt in het gelid, die staat voor
een vaste taak, die doelt en zwerft niet,
maar gaat met vasten tred op een duidelijk
aangewezen weg voort, en is juist daardoor,
nu en in de toekomst, der kerk tot blij-
veaden zegen, want eerst op die wijs ver-
krijgen we weer een school van Gerefor-
meerde theologen, en dank zij hun arbeid,
een Gereformeerde theologie.

Deze heersche gedachte heeft nu de
heer Biesterfeld met name op de Homi-
letiek of Prediklunde toegepast.

Hij ziet klaardijk in, dat ook onze predi-
manier het spoor bijster is.

Ieder doet het op zijn eigen hand.

De één vraagt hoe de gemeente het wil.
Een ander hoe het hem zelf het best past.
Een derde boost de predikwijze van dezen
of genen kansredenaar na.

En zoo tobt men, en raken we achteruit.
Vandaar dat Prof. Biesterfeld ons ook
hier naar de beginselen terugroept. Ook hier
moet uitgangspunt, betekenis, methode,
stof, inhoud en doel behoort te worden onderzocht.

Dat in te stellen onderzoek moet streng
en ernstig verband houden met de alge-
meene beginselen van het Calvinisme.

In heel ons optreden moet alles in elkaar
sluiten. En zoo eerst zal de predikatie ook
onder ons weer die kracht gaan oefenen,
die er in de dagen onzer vadersen zoo on-
tegenzeggelijk van uitging.

Dat het ons verheugt, bij dit onderzoek
overeenstemming in uitkomst te vinden met
hetgeen we zelf in de *Encyclopaedie*, en in
onze artikelen over de *Gereformeerde
Prediklunde* te beste gaven, behoeven we
wel niet te zeggen.

De tweedheid van het theologisch onderwijs,
waaronder we nog altoos gebukt gaan, heeft
zeer haar schaduwzijde, en de dag zal te
zeggen zijn, waarop de eenheid ten deze
bereikt wordt.

Maar zoolang dit nog niet kan, zullen de
kerken er te beter bij varen, hoe meer aan
beide scholen de Gereformeerde theologie
uit dezelfde beginselen, en naar eenzelfde
methode wordt opgebouwd.

„Op grond“.

Van bevriende zijde werd ons de vraag
gedaan, of het waar zou zijn, dat de heil-
ge Doop o. i. niet zou zijn toe te bedie-
nen „op grond“ van het Genadeverbond, maar
„op grond“ van een onderstelde genade-
daad Gods aan de zielen.

Rondborstig antwoorden we, dat deze
vraag ons wel eenigzins verbaasde, over-
mits hier blijkbaar een tegenstelling gezocht
wordt tusschen twee dingen, die in het minst
geen tegenstelling vormen.

Een voorbeeld uit het praktisch leven
moge dit ophelderen.

Op wat grond staat het beeld van Prins
Willem in de koninklijke residentie? — word
er gevraagd, en nu antwoordt de één: „Dat
beeld staat op zijn voetstuk“ maar de ander
zegt: „Dat beeld staat in het Noordeinde,
en dus op de straat.“

Is dit nu tegenspraak?

Of is het niet volkomen duidelijk, dat
het beeld op een voetstuk staat, maar dat
ook dat voetstuk ergens op staan moet, en
dat men nu zelf gemeenlijk, niet denkt aan
het stuk aardensteen, waarop het beeld recht-
streeks staat, maar met overspringsing van
dat voetstuk, pleegt te zeggen: Het beeld
staat in de straat of op dat plein.

Welnu, geheel ditzelfde pleegt men nu
ook te doen, waar men van „grond“ in over-
drachtelijken zin spreekt, gelijk hier bij den
Doop, en dan is men gewoon dit zó te
onderscheiden, dat men of vragen kan naar
den *naasten*, of naar den *dieper liggenden*
grond.

Ge geloof dat de Christus is de Spruit
uit den stam Davids. Op wat grond? En nu
antwoordt ge: „Op grond van het Woord!“
En ge zegt wel, maar nog *dieper* zoudt
ge gegaan zijn, zoo ge gezegd hadt: *Op
grond van het getuigenis des Heiligen
Geestes*, — want alleen omdat ge in het
Woord het getuigenis van den Heiligen Geest
eert, heeft dat Woord voor u afdonk gezag.

„Grond“ en „grond“ is altoos betrekkelijk.

Ik kan zeggen, dat mijn huis staat op
zijn fundament. Maar ik kan ook zeggen,
en ten deele zelfs is dat nog juist, dat
huis en fundament saam staan op den grond
of den bodem, of in Amsterdam, op de
palen die in dien bodem geheld zijn.

Men kan alzoo met grond bedoelen
het naaste vlak dat rechtstreeks steun-
punt is, of wel het veel dieper vlak dat
feitelijk al den last draagt.

Maar als nu de één zegt: „Mijn huis
staat op zijn fundament“, en de ander
zegt: „Neen, maar uw huis staat op de
palen in den bodem“, dan is hier toch geen
zweem van tegenspraak, en zou men in het
gewone leven er geen woord verder aan
spillen.

Anders wordt het daarentegen, zoo-
dra men op geestelijk terrein overgaat. Niet
omdat de zaak daar anders staat, maar over-
mits men op dit terrein angstvalliger is, en
daardoor het verband der dingen niet aan-
stonds zoo helder doorziet.

Ware dit zoo niet het geval, dan zou
een ieder terstond vatten, dat of ge zegt:
De Doop van de kinderen der geloovigen
rust op het Genadeverbond, zoodat dit er
de grond voor is, of wel: Hun Doop rust
op de genade daad Gods in de zielen, zoodat
de grond er voor ligt in de wederbaring“,
dit beide naauw betrekkelijk bedoeld, op het
zelfde neerkomt, en in het allerminst geen
tegenspraak opwerpt.

Natuurlijk belijden ook wij van heeler-
harte, dat „de grond“ voor den Doop der
kleinen ligt in het Genadeverbond, en
het kan niet anders dan ons bedroeven,
zoo dikwijls we ontwaren, dat er heusch
nog broeders zijn, die ook maar één oog-
blik zich *kunnen* inbeelden, dat wie ook
onder ons hierover anders denkt.

Dit zou eenvoudig ketterij zijn.

Maar als we nu ontwaren, dat dit Genade-
verbond in veler schatting iets *uitwendigs*
gaat worden, waarbij men ganschelijk niet
meer gevoelt, wat er het *geestelijke* motief van
is, en we merken, dat dien tengevolge ook over
den heiligen Doop denkbeelden ingang vin-
den, die geheel in strijd zijn met hetgeen
onze kerken over het Sacrament belijden,
en met hetgeen ons in de Schrift over den
heiligen Doop geleerd wordt, doen we dan
zoo verkeerd, als we, om dit kwaad te
stuiten, en weer tot nadenken, en tot
geestelijker opvatting van het Genadever-
bond te prikkelen, van den *naasten* tot den
diepsten grond overgaan, en alsnu opzet-
telijk doen uitkomen, dat *de grond* voor
den heiligen Doop nooit anders dan in het
geloof kan liggen, en dat geloof in kinde-
ren, die in zonde ontvangen en geboren
zijn, zelfs als geloofsraad of geloofsvermogen,
nooit denkbaar is noch ooit kan be-
staan zonder wedergeboorte.

Natuurlijk, met uw zeggen: „Dat uw huis
op zijn fundament staat“ heb ik vrede, maar
als er nu bouwheeren komen, die te Am-
sterdam de palen onder het fundament ver-
geten, als het huis maar een fundament
heeft, dan ontstaat er levensgevaar, en dan
doet o. i. de man nog zoo kwaad niet, die
eens hardop roept: Het huis moet rusten
op de *ingeheide palen*.

Tuht en Doop.

VIII

Het gebeurde met Ds. De Herder, van
Blaiswijk, dat destijds heel de kerk in
rep en roer bracht, is daarom zoo leelijk,
overmits er zoo duidelijk de hoogst belang-
rijke quaestie in was gesteld, of de kerk, in
zake de Doop, een *geestelijk* dan wel alleen
een *kerkelijk* oordeel over de ouders van
het kind heeft te vellen.

Loopte men over deze gewichtige quaestie
toch vooral niet heen.

Het droef verhaal van Ds. De Herders
strijd herleende, ontveinen we geen oog-
blik, dat zijn optreden, voorzover het doel
aangaat, onze onverdeelde sympathie heeft,
en dat de triomf van zijn ambtenoot De
Ridder ons zeer aan het hart doet.

Er is geen quaestie van of Ds. De Herder
was een teeder man, die door den schijn
heen naar het wezen drong, en in zijn ziel
geïngerd was door de leugen die reeds destijds
in Christus' kerk rondloopt.

Hij zag voor ogen, hoe de Christelijke
religie in breeder kring tot een hollen, ker-
kelijken vorm verbarstende, en besette, dat dit
niet zoo kon en mocht.

De gruwel der Volkskerk grinsde
hem tegen, en hij gordde zich aan, om in
de kracht zijns Gods er tegen te getuigen,
ook al moest het hem zijn ambt kosten.

In zulk een optreden nu ligt altoos iets
dat aantrekt; maar ook brengt het steeds
het gevaar met zich, dat een zoo geestelijk
aangelegd man in het andere uiterste door-
slaat, en den kerkelijken vorm voor niets
gaat rekenen.

Ge zondigt zeer zeker zoo ge uw lichaam
ten koste van uw ziel verzorgt; maar ge
zondigt ook, zoo ge het lichaam verwaar-
loost, en hierdoor de ziel in hallucinatien
overspant.

De kracht ligt in de harmonische ver-
zorging van lichaam en ziel beide.

En zoo nu ook is het hier.

Wie den kerkvorm tot het één en al maakt,
en naar het geestelijk wezen der kerk niet
vraagt, schendt Gods tempel.

Maar ook, wie alleen voor het geestelijk
wezen oog wil hebben, en den kerkelijken
vorm minacht en verwaarloost, berokkent
niet alleen aan de kerk, maar ook aan
het geestelijk leven groote schade.

Ook hier ligt de kracht eigenlijk in het
evenwicht tusschen beide.

Dit toont ook het gebeurde met Ds. De
Herder.

Hoe moedig hij ook begon, door zijn
eenzijdig geestelijk drijven, heeft hij zijn
reformatorische poging laten doodloopen, zijn
gemeente geen stap verder gebracht, en zich
zelfs bloot gesteld aan het gevaar van gees-
telijke zelfverheffing.

We pleiten daarom Ds. De Ridder, en zijn
classicale medelieden, in het minst niet vrij-
zer. stuit het ons tegen de borst, als we Ds.
De Ridder zijn belezenheid zien aanwenden,
om met honderd en meer Bijbelteksten de
misstanden in de Volkskerk te verdedigen,
zonder dat ook maar ergens de aandacht uit-
komt, om *anders* dan Ds. De Herder, maar
dan toch met iets van diens geestdrift tegen
de voortwoekerende ontheilgung van Gods
Verbond op te treden.

Hoe geliefd Ds. De Ridder ook in zijn
dagen als prediker was, en hoe gretig soms
nu nog zijn vele geschriften geraadpleegd
worden, toch mist ge aldoo weer in dezen
geleerden veelschrijver dien diepen ernst,
waarin de liefde voor het mystieke Lichaam
van Christus spreekt.

Ds. De Ridder is patroon en advocaat van den
kerkelijken sleutgang geworden, en de prikkel,
om tegen de ontheilgung die deze sleut met
zich brengt, op te trekken, heeft hem nim-
mer gewond.

Komen we nu van Ds. De Herder en
Ds. De Ridder op de zaak zelve terug, dan
komt het geding blijkbaar hierop neer, dat
eenerzijds het ongeoorloofde voor een ambts-
drager vaststaat, om zich het recht aan te
matigen tot het vellen van een *persoonlijk*,
geestelijk oordeel, en dat anderzijds het
ongeoorloofde blijkt, om onder het ker-

kelijk oordeel den *geestelijken grond* te laten
wegzinken.

Een ambtsdrager, die buiten den kerkeraad
om, op zijn persoonlijke indruk afgaande, een
geestelijk oordeel wil vellen, zet zichzelf
in de plaats van den Kenner der herten,
grijpt verder dan zijn arm lang is, en ver-
loopt zich in ondraaglijke tirannie.

Want het is wel waar, dat de geestelijke
menschen alle dingen beoordeelt, en dat
Gods kind, met een oordeel der liefde, zich
vanzelf zekere meening vormt omtrent de
geestelijke gesteldheid van de personen, met
wie hij verkeert. Maar vooreerst zullen
just de teederste kinderen Gods hierin het
schroomvalligst en het schuchterst zijn, ter-
wijl juist de harde naturen allicht aanstands
van hun oordeel gered zijn. En ten an-
dere is het vellen van zulk een oordeel
zeer alleszins noodig in uw *persoonlijke* ver-
houdingen, maar geeft u dit nog niet het
minste recht, om dat persoonlijk oordeel
nu ook te laten gelden waar ge te spreken
hebt als drager van het ambt.

Persoonlijk kunt ge feitelijk die zich
aanneldt den indruk hebben, dat hij een
warm, innig, oprechtelijk bekeerde kind van
uw God is, en toch moogt ge hem in uw
ambt niet tot het heilig Avondmaal toelaten,
zonder dat hij in den kerkelijken weg
zij onderzocht.

En zoo ook kunt ge feitelijk van iemand
den indruk hebben, dat hij, hoezeer ook
uwendig rechtvaardig, toch van diepere ge-
nade niet afweert, en dat ge toch in uw
ambt hem niet van het heilig Avondmaal
moogt weren, zoo hij in niets tekort schiet
in hetgeen de kerk voor de toelating tot
het heilig Avondmaal eischt.

Nu leert intusschen de historie, dat deze
laatste, onweerlegbare waarheid er telkens toe
misbruikt wordt, om het *kerkelijke* geheel van
het *geestelijke* los te maken, tot we ten
slotte een dooden kerkvorm overhouden, die
klaarlijklijk tegen de geestelijke waarheid
en werkelijkheid als pertinente leugen over-
staat.

Men herinnert zich nog wat in 1886 te
Amsterdam is geschied.

Tal van jonge personen door een Modern
predikant onderwezen, zelf van onverbloemd
Moderne overtuiging, en bij een Modernen
kerkeraad buiten Amsterdam aangenomen,
wilden van den kerkeraad toelating tot het
heilig Avondmaal afdwingen.

Natuurlijk weigerde die kerkeraad.

Hij mocht niet anders. Toegeven ware
verraad aan de eere van Christus geweest.
Want *Zijns* is het Sacrament des Avond-
maals, en den kerkeraad is gezet, om de
heilgheid van dit Sacrament te verweren.

Doch wat deed nu Dr. Vos e. s. in het
Classical Bestuur van Amsterdam?

Waren deze heeren niet orthodox? Predi-
kten ze niet tegen de Modernen? Stonden ze
niet voor de vlam tegen de Modernen over?
o, Gewisselijk.

Edoeh, zoo redeneerde ze, *kerkelijk* is er
tegen deze Moderne jongelieden niets te
zeggen. Hun ouders zijn leden der kerk. Zij
zijn in die kerk gedoopt. Bij ambtsvoorgaan-
gers dier kerk legden ze hun belijdenis af.
Van tekortschieting in de belijdenis is officieel
bij deze jongelieden niets gebleken. *Kerke-
lijk* zijn ze derhalve onberispelijk, moeten
wij ze als orthodox beschouwen, ja, zelfs goed
Gereformeerde heeten, en als in dien zin
goed Gereformeerde laten wij ze dan ook
toe tot het heilig Avondmaal.

Dit is het dan ook wat Dr. Vos e. s. in
den dag des oordeels te verantwoorden zul-
len hebben, dat ze, wetende zoo goed als
iemand het wist, dat deze jongelieden den
Christus Gods openlijk *loochenden*, nochtans
Gods Verbond ontheilig hebben, door deze
loochenaars van den Christus en zijn zoen-
bloed tot het heilig Avondmaal toe te laten.

Want wel is toen de uitvlucht voorge-
wend: „Gij hadt ze eerst moeten inschrijven,
en daarna moeten censureren.“

Maar wat spelen met woorden dat was,
blijkt daghelder uit het feit, dat Dr. Vos e. s.
na ze te hebben aangenomen, aan censu-
reering van diezelfde jongelieden zelfs niet
hebben gedacht.

Een tocht dit booze kwaad, dat in 1886 in
Dr. Vos e. s. zoo treffend uitkwam, zat van
ondsher in onze kerk in. Bij Ds. De Ridder
was het reeds in de 17de eeuw van het-
zelfde laken een pak, zij het al in niet zoo
ergerlijke afmeting.

Een kwaad, hierin bestaande, dat de ker-
kelijke mannen uit het koord der kerkelijke
vormen zich een strop draaien, die ten slotte
alle geestelijke ademhaling belet.

Uitwendige kerkvorm en inwendig *kerke-
lijk* wezen raken dan allengs geheel van
elkander af. Instituut en organisatie ver-
liezen elk verband. En in het eind is de
geinstueerde kerk niets dan een vormelijke
vereniging, die elken geestelijken grondslag
mist.

Men zet dan uit de kerk niet wie van
Christus afviel, maar wie voor kerkelijk on-
recht niet buigen wil. En omgekeerd, men
laet in zijn kerk toe, en bekleedt zelfs in
zijn kerk met eere, een ieder, die, onver-
schillig of men den Christus belijdt of ver-
loochent, slechts bereid is te bukken voor
het formeele kerkelijke gezag.

Niet gehoorzaamheid aan den Christus,
maar wel gehoorzaamheid aan de *Reglemen-
ten* der kerk wordt dan voor toelating tot
het heilig Avondmaal de onmisbare voor-
waarde.

Hietegen nu moet met ernst en aandrang
geprotesteerd en gereageerd, en ook de Gere-
formeerde kerken hebben nauw toe te
zien, dat ze niet te eeniger tijd weer dezen
noodlottigen weg op raken.

Het *kerkelijk* en het *geestelijke* oordeel
zullen in deze zondige wereld elkaar nooit
geheel dekken. En steeds moet toegegeven,
dat er zekere afstand tusschen deze beide
ligt.

Maar bij de volmondige erkenenis hier-
van, moet het toch op elk punt van den weg,
steeds de toelag en de bedoeling der kerk
zijn om met haar kerkelijk oordeel zoo

na mogelijk, conform aan het geestelijk oor-
deel te zijn.

Als de kerk iemand bant, moet ze dit
kunnen doen in de overtuiging, dat hij hier-
mede afgesneden is van Christus' Lichaam. Als
zij iemand ten Avondmaal toelaat, moet ze
dit doen kunnen in het besef, dat in hem een
geloovige ten Avondmaal gaat.

Haar oordeel moge volle, volstrekte zeker-
heid missen, maar toch moet de zekerheid
overhebben naar den kant waar haar beslis-
sing ligt.

Steeds moet ze trachten den afstand tus-
schen haar leven en het *geestelijke* leven te
doen inkrimpen.

En nooit of nimmer mag ze, ziende en
wetende dat het geestelijk onwaar zou zijn,
godspreeken wat zich allicht kerkelijk nog
zou laten reddend.

Nooit mag de kerk tegen haar innerlijke
overtuiging ingaan.

Altoos moet ze uit geloof handelen. Wat
ze uit geloof niet doet, wordt haar tot zonde
voor God.

Slechts op één ding moet hierbij nadruk
gelegd, en dat is dit: De poging om het
kerkelijke en geestelijke steeds in nauwer
en iniger verband te brengen, moet niet
in het incidentele oordeel over het Sacra-
ment gezocht worden, maar moet aange-
wend door middel van de Tucht.

De Tucht, en de tucht alleen, is het van
Christus geboden middel, om de gaping, de
klove, den afstand tusschen hetgeen *kerke-
lijk* gelden zal en hetgeen *geestelijk* geldt,
zoo weinig mogelijk van elkaar te laten af-
wijken.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAAGERS: Van N. N.
te Ede f 3, waarvan f 2 voor de school en f 1
voor de armen; van den heer Fontein te Har-
derwijk, voor Kootwijk f 10; van den heer J.
Jacob te Schiedam, gevonden in de coll. B.,
voor Kootwijk f 250.

Voor onze *Leesbibliotheek*: Van den heer
Fontein te Harderwijk, eens collectie preken.

Uit de Pers.

In de *Bazuin* wijst Ds. Gaspen zeer ter sne-
de op het leedvermaak waarin de politieke cor-
respondenten van enkele bladen, zoo als het *Nieuws
van den Dag*, gretig allerlei berichtjes opga-
ren en verspreiden, die min gunstig voor de Gere-
formeerden schijnen.

Hij zegt er van:

Het *Nieuws van den Dag* noemt zich het meest
gelezen dagblad van Nederland, en er zijn dan ook
duizenden gezinnen, waarvoor het de eenige bron
is, waaruit de menschen leeren kennen, hetgeen zij
voor waarheid houden. In die tijd had een gekind
en gekleurd bericht kan plaatsen, is zeker, bij du-
zenden geloof te vinden.

Daar komt bij, dat alles wat op de tegenwerking
der Gereformeerden, op elk gebied, betrekking
heeft, met graagte wordt gelezen. Het conflict aan
de Vrije Universiteit is blijkbaar met groot welge-
valen begroot, want men begrijpt, en terecht, dat
is weder verworping in het streven der Gerefor-
meerden.

En zoo elk bericht, dat er hier of daar weder
een scheuring op kerkelijk gebied uitbrak.

Een groot deel onzer landgenooten, verneemt dit
met belangstelling.

Niet zozeer, omdat ons volk zoo Gereformeerd
wordt, of zooveel sympathie voor de Afscheiding
van '34 gevoelt, want omdat men zeer goed be-
grijpt, dat zulke dingen verwarren, het prestige der
Gereformeerden knakken, en — de bestuurs-
regeling en bestuursmacht van de Ned. Herv. kerk,
in hun oog, rechtvaardigen.

De sympathie, die de nieuwe Christelijke Gere-
formeerden van een groot deel onzer landgenooten
genieten, wortelt niet zooveel in de overtuiging, dat
hun kerkelijk standpunt het echte en ware is,
of dat bij hen de ware kerk van Christus zich open-
baart, maar materieel, in de antipathie tegen allen
en alles, wat onder de banier der Gereformeerde
beginselen zich schaaft, en formeel, in antipathie
tegen den persoon en het streven van Dr. Kuyper.

Wie maar tegen Ds. Kuyper zich stelt is hun
maai, is eerlijk, waar, goed en vroem.

Maar wie den doctoor niet openlijk aanvalt of be-
strijdt, wordt beschouwd als iemand, wien het of
aan zijn verstand, of aan zijn karakter, of aan beide
hapert.

Hij is stompinnig, en marioset, die zich voor elke
beweging laat gebruiken, een blinde volgeving, een
die onder bedwelmen invloed gekomen is; of hij
is onbetrouwbaar van karakter, of wel geheel en al
van karakter ontbloot, verradende en verkoopende
het eeddele des Heeren.

Maar de diepste grond is de felle afkeer van de
Gereformeerde beginselen en hare toepassing aller-
eerst op kerkelijk gebied, zoo namelijk die toepas-
sing leidt tot een botsing met het bestaande.

Van dien toestand profiteeren nu onze Christelijke
Gereformeerde broeders.

Door de omstandigheid, dat zij het, in 1891 uit
de wereld geholpen, reglement van 1869 weder
hebben doen herleven, en in 1892 weer hebben
aangenomen, wat zij in 1891 mede losgelaten hebben,
stalen ze het hart van velen in den lande.

Van beginsel- of karakter-vastheid is hierbij geen
sprake.

Van al die 40 gemeenten, welke leden zich na
1892 uit het verband der Gereformeerde kerken
hebben losgerukt, is er geen enkele, die niet in
(1891) toegestemd heeft, het reglement van 1869 te
vervangen door de Kerkenordening van 1818/19.

Stond de zaak juist andersom, dan zou er nog
van getrouwdheid aan eenig beginsel sprake kunnen
zijn. Hadde de Afscheidsden of Christelijke Gere-
formeerden van den beginne aan niets anders
gehad dan de Kerkenordening van 1818/19, en was
men er in 1891 toe gekomen, die Kerkenordening te
vervangen door een nieuwwetens reglement,
dan zou nog de vraag kunnen rijzen, of alleen te
der oorzaak scheuring geoorloofd ware; maar dan
was in ieder geval een beginsel in het spel, en zouden
de dissidenten broeders eerbied afdwingen, en
gepreten moeten worden, om hunne getrouwdheid
aan de oude, Gereformeerde Kerkenordening des
Nederlandsche kerken.

Maar waar het nu eigenlijk om gaat, is moeijlijk
te zeggen.

Heel klank weet, dat h. v. Ds. Van Lingen zijne
grote gaven en talenten altijd gebruikt heeft met
het oog op de Ned. Herv. kerk, en met woord en
daad de Afscheiding of de Christelijke Gerefor-
meerde kerk tegenstond.

Eerst toen hij, met de Dolantie medegaande, in
dien kring ongenoege kragt en tegenspraak onder-
vond, kwam hij tot de Christelijke Gereformeerde
kerk.

Ware hij toen slechts naar de Ned. Herv. kerk
teruggekeerd, dan zouden vele dingen anders zijn.
Maar eenmaal van de doleerenden naar de Afge-
scheidten overgegaan zijnde, laat het zich menschen-
dijk en slechtelijk volkomen verklaren, dat hij,
tenzij een buitengewone genade en een groot kapitaal
van liefde hem geschenken werd, met alle

macht de vereniging der kerken moest tegenhouden
en tegenwerken, opdat hij niet weder in kerkelijk
verband kwam met zulke mannen, die hij nu een-
maal niet verdragen kon. En toen die toelag mis-
lukte, bleef dan ook niets over dan zijn eigen weg
te gaan of, zoals men het noemt, de Christelijke
Gereformeerde kerk uit het stof te doen herleven.

Van Velsen en Brummelkamp hebben het begin-
sel van '34, waarvoor zooveel geleden en gestreden
hadden, verfoehend; maar Ds. Van Lingen, hun